

Protokoll fört vid enskild föredragning

Finansavdelningen
Allmänna byrån, F1

Beslutande
Minister
Roger Höglund

Föredragande
Utredare
Robert Lönnqvist

Justerat
Omedelbart

Nr 30

Översyn av landskapsandelssystemet
ÅLR 2022/3373
114 F1

Beslut

Landskapsregeringen beslutade att justera projektdirektivet för *Översyn av landskapsandelssystemet* **enligt bilaga 1, F122E26**.

Beslutades att på egen begäran entlediga Jörgen Strand, Moderat Samling för Åland r.f. från sitt uppdrag som medlem i den politiska referensgruppen och som ny medlem utse Anthonio Salminen, Moderat Samling på Åland r.f.

Översyn av landskapsandelssystemet

1 Godkännande av uppdraget och leveranser

Godkännande i samband med föredragning.

2 Projektnamn/identitet

Kommunal ekonomi år 2022. Översyn av landskapsandelssystemet

3 Effektmål och bakgrund

Lagstiftningen om landskapsandelssystemet har följande målsättningar som togs fram av en parlamentarisk referensgrupp år 2016.

1. Landskapsandelssystemet ska ge kommunerna möjlighet att tillhandahålla lagstadgad basservice. Målet nås genom inkomst- och kostnadsutjämning
2. Landskapsandelssystemet ska vara enkelt och förutsägbart. Målet nås genom en steglös modell och ett fåtal parametrar som styr fördelningen
3. Landskapsandelssystemet ska gynna hållbar tillväxt
4. Landskapsandelssystemet ska främja samarbete och samgång

För att skapa en klarare bild av nuläget och bättre kunna planera för åtgärder kommer arbetet med en statistisk uppföljning av kommunala sektorns kostnader och intäkter jämfört med landskapets att göras. Uppföljningen ska behandla landskapsandelarnas utveckling i förhållande till kostnadsutvecklingen i samhället och ny lagstiftning.

Effektmål för uppdraget är i enlighet med *Budget för Åland 2022* att tydliggöra kommunernas ekonomi i nuläget och föreslå hur en justering av hur landskapsandelarna kan genomföras. Justeringen ska följa lagstiftningens målsättningar och systemets logik.

FNU skriver också i sitt betänkande om *Budget för Åland 2022* att "landskapsregeringen i tilläggsbudget i skyndsam ordning eller senast under 2022 skjuter till anslag så att landskapsandelarnas volym återgår till den nivå där de befann sig innan den föregående regeringen sänkte anslagsnivån".

Basbeloppen ska enligt lag följas upp vart fjärde år. Uppföljningen ska ta hänsyn till eventuella förändringar i servicenivåer. Med anledning av ny lagstiftning inom grundskola och socialvård som implementerats från 2021 kommer landskapsregeringen att göra en extra uppföljning av samtliga basbelopp hösten 2022. Resultatet av uppföljningen påverkar basbeloppen för 2023.

4 Underlag

Slutrapport landskapsandelar 2018, [rapport lsandelar efterremiss 2016-09-24 2 0.pdf \(regeringen.ax\)](#)

[Uppföljning av landskapsandelsreformen 2008 | Ålands statistik- och utredningsbyrå \(asub.ax\)](#) - uppföljning landskapsandelar år 2008

[Utvärdering landskapsandelar 2008-2013](#)

Landskapslag ([2017:120](#)) om landskapsandelar till kommunerna | Ålands landskapsregering (regeringen.ax) - lag om landskapsandelar

[Jämförelse mellan kommunalekonomiska system](#) (2015)

[Lagförslag 1/2020-2021 | Ålands lagting \(lagtinget.ax\)](#) - beskrivning utökade uppgifter och ersättning

[Kommunernas och kommunalförbundens ekonomi och verksamhet 2020 | Ålands statistik- och utredningsbyrå \(asub.ax\)](#) - Kommunernas ekonomi och verksamhet, år 2020 med flera år.

Data om landskapsregeringens ekonomi, intäkter och kostnader utveckling på sektornivå (bokslut, finansavdelningen, Ålands landskapsregering)

[Finans- och näringsutskottets betänkande 1/2021-2022 | Ålands lagting \(lagtinget.ax\)](#)

[Kommuner med synnerligen ansträngd ekonomi lagförslag](#)

[20210607 rapport möjliga minskningar av kommunernas kostnader.pdf \(regeringen.ax\)](#) - besparingsförslag kommunala sektorn

Framtidens kommuner- [Vilka krav kan vi ställa på framtidens kommuner \(ÅSUB\)](#)

5 Projekt mål, krav och önskemål

5.1 Resultat

Leveranser

- Delmål Gruppernas synpunkter avses inledningsvis presenteras i en delrapport och ligga till grund för höstens tilläggsbudget där landskapsregeringen kommer att föreslå minst 2 miljoner i ökade landskapsandelar enligt förslaget till tilläggsbudget nr 2 år 2022.
 - Informationsmöte om landskapsandelssystemet med båda referensgrupper
 - Statistisk uppföljning av kommunala sektorns kostnader och intäkter jämfört med landskapets 2011–2021
 - Uppföljning av basbelopp för socialvården och bildningssektorn med anledning av ny lagstiftning
-

- Ev. förslag till tydligare definierad ersättningsnivå för träningsundervisningen
- Slutrapport inklusive delmål samt eventuella övriga delar.
- Förslag till förändringar i landskapsandelssystemet diskuteras och noteras i slutrapporten

Inberoenden

- Fastställda bokslut för kommunerna 2021
- Landskapsregeringens bokslut 2021

Avgränsningar

- En jämförelse med gamla landskapsandelssystemet ingår inte
- Målsättningarna för landskapsandelssystemet är givna
- Lagändringar utöver ersättningsgrader ligger utanför projektet, med eventuellt undantag för träningsundervisningen.
- Logiken i landskapsandelssystemet är att en ökning sker genom höjda ersättningsgrader

Referensgrupper

En politisk referensgrupp förväntas

- Ge förslag och motiveringar till om och hur mycket landskapsandelarna justeras
- Ge förslag på hur justeringen av landskapsandelarna ska göras och vad som är centralt vid en justering, dvs om något särskilt område ska prioriteras

En kommunal referensgrupp med tjänstemän förväntas

- Bidra i att ge välgrundade motiveringar till varför landskapsandelarna ska justeras, inklusive rapportskrivande för delmål.
- Ge synpunkter på referensgruppens förslag till justering av landskapsandelarna och vad som är centralt vid justeringen av landskapsandelarna, dvs på hur justeringen bör implementeras

5.2 Hålltider

Juni

- Projektstart
- Informationsmöte om övergripande skolning om av landskapets och kommunernas ekonomi, presentation av sektorövergripande intäcks-, och kostnadsutveckling, båda referensgrupper deltar
- Statistisk uppföljning av kommunala sektorns kostnader och intäkter jämfört med landskapets 2011–2021
- Den politiska referensgruppen påbörjar och har ett skelett till delrapport som innefattar välgrundad motivering till varför landskapsandelarna justeras
- Den kommunala referensgruppen med tjänstemän bidrar till delrapporten med varför landskapsandelarna justeras

Augusti-Oktober

- Lagstadgade uppdaterade basbelopp för socialvården och bildningssektorn, eventuell översyn av träningsundervisningens ersättningsmodell
- Delmål slutförs inom augusti och presenteras inför tilläggsbudget hösten år 2022
- Informationsmöte om landskapsandelssystemet för referensgrupper
- Arbetet slutförs och presenteras

5.3 Kostnad

Konsult ca 6 000 euro
Intern arbetstid: ca 10 000 euro
Sammanlagt ca 16 000 euro

5.4 Projektmålets prioritering

Prioritering:

0,5 Resultat

0,3 Tidpunkt

0,2 Kostnad

6 Finansiering och projektorganisation

Kostnaden belastar moment 30010.

Projektorganisation

Styrgrupp: Roger Höglund (ordf.)
Runa Tufvesson

Projektledare: Robert Lönnqvist
Projektmedarbetare: Projektet har möjlighet att ta in externa experter.

Politisk referensgrupp:

Mathias Johansson (Centern)
Anthonio Salminen (Moderaterna)
Runa-Lisa Jansson (Obundna)
Erica Scott (Hållbart Initiativ)
Brage Eklund (Ålands Framtid)

Kommunal referensgrupp:

Christian Dreyer, Jomala
Niklas Eriksson, Föglö
Andreas Johansson, Sund
Julia Lindfors, Lemland
Arne Selander, Mariehamns stad